

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τρίτη 7 Ιανουαρίου 2025
Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΑΓΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΙΟΥ ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ §§1-3

[1] Εἰ μὴ συνήδη, ὧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστήναι. [2] Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὰν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. [3] Ἄξιῶ δέ, ὧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνομαι περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν ή τη διαψεύδουν (μονάδες 3):

1. Ο Μαντίθεος δηλώνει ότι σε κάθε περίπτωση χρωστά ευγνωμοσύνη στους κατηγορούς του.

2. Ο Μαντίθεος ελπίζει πως όποιος νιώθει εχθρικά για αυτόν, θα αλλάξει γνώμη μετά την απολογία του.
3. Ο Μαντίθεος έχει την αξίωση να επικυρωθεί η εκλογή του, αν αποδείξει ότι έχει φιλικά αισθήματα προς τη δημοκρατία και ότι έχει αναγκαστεί να συμμετέχει στους ίδιους κινδύνους με τους βουλευτές.

(Μονάδες 6)

β. Να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. «οἴτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι»: Σε ποιους αναφέρεται ο Μαντίθεος με την αντωνυμία «οἴτινες»;

(μονάδες 2)

2. «οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας»: Σε ποια «πολιτεία» αναφέρεται ο Μαντίθεος;

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

- B1.** Από πού συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο Μαντίθεος στο προοίμιο χαρακτηρίζεται από μεγάλη αυτοπεποίθηση;

Μονάδες 10

- B2.** Να συνδέσετε τις φράσεις της στήλης Α΄ με τις συμπληρωματικές τους στη στήλη Β΄, ώστε να ολοκληρωθεί το νόημά τους:

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. Η φυσική ικανότητα στο λόγο	Α) είναι αποφθέγματα για ζητήματα γενικού χαρακτήρα
2. Στους ήρωες του Ομήρου	Β) δε γνωρίζει φυσικές διακρίσεις
3. Η «ισηγορία»	Γ) δεν έχει κανόνες
4. Η συστηματική ρητορική	Δ) η ευγλωττία περιγράφεται ως φυσικό χάρισμα
5. Οι γνώμες	Ε) βοήθησε τους πολίτες να ασκήσουν την ικανότητά τους στον λόγο

Μονάδες 10

B3. α) Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του αρχαίου διδαγμένου κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: συνήδη, διαβεβλημένοι, βεβιωμένων, καταστήναι, ἐλπίζω.

(μονάδες 5)

β) Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) της λέξης του αρχαίου διδαγμένου κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- κατηγορίας: Συνήθως ψωνίζει φρούτα και λαχανικά από τη λαϊκή .....
- ἀναγκάζωσιν: Το αεροπλάνο έκανε ..... προσγείωση.
- πεπραγμένων: Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών της έκανε την ..... της άσκηση στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός».
- λόγους: Είναι ..... το αίτημά σου και δεν θα ικανοποιηθεί!
- ἵππευον: Επισκεφθήκαμε τον ..... όμιλο της πόλης μας.

B4. Στόχος ενός προοιμίου είναι να κερδίσει την εύνοια και την προσοχή των ακροατών. Συγκρίνοντας το παράλληλο κείμενο και το πρωτότυπο, μπορείτε να εντοπίσετε ομοιότητες ή διαφορές στον τρόπο με τον οποίο ο ρήτορας το επιδιώκει;

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Λυσίας, Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων πρὸς τὸ Δημόσιον, 1-3

Η περιουσία ενός Αθηναίου πολίτη, του Αριστοφάνη, είχε δημευθεί. Ο πατέρας του ομιλητή και πεθερός του Αριστοφάνη κατηγορείται για κακή διαχείρισή της. Ο ομιλητής θα προσπαθήσει να υπερασπιστεί την τιμή και τη μνήμη του πατέρα του, και να αποδείξει ότι, όταν πέθανε ο Αριστοφάνης, η περιουσία του δεν ξεπερνούσε τα τέσσερα τάλαντα. Ακολουθεί μέρος του προοιμίου.

Είναι πολύ δύσκολη η θέση μου, άνδρες δικαστές, σ' αυτήν εδώ τη δίκη, όταν αναλογισθώ ότι, εάν εγώ δεν τα πω τώρα καλά, όχι μόνον εγώ αλλά και ο πατέρας μου θα φανεί ότι είναι άδικος και θα στερηθώ όλα μου τα υπάρχοντα. Είναι ανάγκη, λοιπόν, αν και δεν είμαι ικανός από τη φύση μου γι' αυτά, να βοηθήσω τον πατέρα μου και τον εαυτό μου έτσι, όπως θα μπορέσω. Την προετοιμασία και την προθυμία των εχθρών τη βλέπετε και δεν πρέπει να πω τίποτε γι' αυτά: τη δική μου, πάλι, απειρία όλοι την ξέρουν, όσοι με γνωρίζουν. Θα ζητήσω, λοιπόν, από σας να μου κάνετε δίκαια και εύκολη χάρη, να ακούσετε δηλαδή και μας με εύνοια, όπως και τους κατηγορούς. Γιατί, είναι φυσικό ο απολογούμενος να βρίσκεται σε μειονεκτικότερη θέση, κι αν ακόμη τον ακούτε με την

ίδια διάθεση. Γιατί αυτοί, επιβουλευόμενοι εμάς από καιρό, χωρίς να διατρέχουν κανένα κίνδυνο, «έστησαν» την κατηγορία, ενώ εμείς αντιμετωπίζουμε αυτήν εδώ τη δίκη τρομοκρατημένοι, κατασυκοφαντημένοι και απειλούμενοι με το μεγαλύτερο κίνδυνο. Είναι φυσικό, λοιπόν, να δείχνετε μεγαλύτερη εύνοια στους απολογουμένους (απ' ό,τι στους κατηγορούς).

Μονάδες 10

Β. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Απολογία Σωκράτους 32c-e

(έκδ. του John Burnet, Oxford University Press, 1903)

Στην απολογία του, ο Σωκράτης, έχοντας επίγνωση του πολιτικού χαρακτήρα των κατηγοριών, εξηγεί πως δεν ασχολήθηκε με την πολιτική, διαχωρίζει τη θέση τού από τις θέσεις και τις πολιτικές ενέργειες νεαρών του ακροατηρίου του, όπως του Κριτία και του Αλκιβιάδη, ενώ παράλληλα αποδεικνύει ότι ποτέ δε συμφώνησε σε οτιδήποτε που να μην είναι δίκαιο, ούτε με κανένα άλλον ούτε με αυτούς που οι συκοφάντες ονομάζουν μαθητές του.

Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο, οἱ τριάκοντα αὖ μεταπεμνόμενοι με πέμπτον αὐτὸν εἰς τὴν θόλον προσέταξαν ἀγαγεῖν ἐκ Σαλαμῖνος Λέοντα τὸν Σαλαμῖνιον ἵνα ἀποθάνοι, οἷα δὴ καὶ ἄλλοις ἐκεῖνοι πολλοῖς πολλὰ προσέταττον, βουλόμενοι ὡς πλείστους ἀναπλῆσαι αἰτιῶν. Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὖ ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει, εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν, τοῦ δὲ μηδὲν ἄδικον μηδ' ἀνόσιον ἐργάζεσθαι, τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει. Ἐμὲ γὰρ ἐκεῖνη ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐξέπληξεν, οὕτως ἰσχυρὰ οὔσα, ὥστε ἄδικόν τι ἐργάσασθαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῆς θόλου ἐξήλθομεν, οἱ μὲν τέτταρες ὄχοντο εἰς Σαλαμίνα καὶ ἤγαγον Λέοντα, ἐγὼ δὲ ὀχόμεν ἀπιὼν οἴκαδε. Καὶ ἴσως ἂν διὰ ταῦτα ἀπέθανον, εἰ μὴ ἡ ἀρχὴ διὰ ταχέων κατελύθη. Καὶ τούτων ὑμῖν ἔσονται πολλοὶ μάρτυρες.

ἀναπλῆσαι αἰτιῶν: να εμπλέξουν στα εγκλήματα τους.

εἰ μὴ ἀγροικότερον ἦν εἰπεῖν, οὐδ' ὅτιοῦν: για να το πω ωμά, ούτε τόσο δα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπειδὴ δὲ ὀλιγαρχία ἐγένετο,... τούτου δὲ τὸ πᾶν μέλει».

Μονάδες 20

Γ2. Σε ποιες πράξεις προέβησαν οι Τριάκοντα μετά την επικράτηση της ολιγαρχίας;

Μονάδες 10

Γ3. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

προσέταξαν : ευκτική Ενεστώτα β' πληθυντικό πρόσωπο στην ίδια φωνή

πλείστους : ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό, θηλυκό γένος

ἐργάζεσθαι : α' πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική Παρακειμένου στην ίδια φωνή

τούτου : κλητική ενικού, αρσενικό γένος

πάν : αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος

Ἐμὲ : ίδιος τύπος στο β' πρόσωπο

ἐξήλθομεν : β' ενικό πρόσωπο στην Προστακτική Αορίστου β'

ἀπέθανον : β' πληθυντικό πρόσωπο στον Υπερσυντέλικο

ἔσσονται : γ' ενικό πρόσωπο στο χρόνο και στην ἐγκλιση που βρίσκεται

μάρτυρες : δοτική πληθυντικού

Μονάδες 10

Γ4.

α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου:

πέμπτον: είναι .....στο.....

εἰς τὴν θόλον: είναι.....στο.....

τὸν Σαλαμίνιον: είναι.....στο.....

θανάτου: είναι .....στο.....

βουλόμενοι: είναι .....στο.....

οἴκαδε: είναι .....στο.....

(μονάδες 6)

β. «*Τότε μέντοι ἐγὼ οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ αὐ̃ ἐνεδειξάμην ὅτι ἐμοὶ θανάτου μὲν μέλει*»:
Να αναγνωρίσετε πλήρως όλες τις προτάσεις του αποσπάσματος.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10